

چکیده درس اول هویت اجتماعی دوازدهم رشته ریاضی و تجربی

«دکشن‌های ما»

در علوم انسانی به فعالیت‌هایی که انسان انجام می‌دهد، کنش و به انجام دهنده آن کنشگر می‌گویند.

۱- کنش‌های کُنش: کنش‌ها گاهی آنقدر بی‌شود، مثلاً وقتی برای اولین بار می‌خواهید از کالای پیچیده استفاده کنید به دفترچه راهنمای آن مراجعه می‌کنید.

۲- کنش ارادی است. اگر در انجام کاری بر سر دوراهی قرار گرفته باشید یا اراده خود را در راه انتخاب می‌کنید. ممکن است فردی از کاری آگاه باشد اما تصمیم به انجام آن نگیرد.

کنش‌ها ممکن است با اشتیاق یا آبراه یا از روی اضطرار انجام شوند اما در هر حال ارادی هستند.

فعالیت‌هایی مانند ضربان قلب، گردش خون و بسته شدن ناخودآگاه چشم کنش نیستند زیرا اراده ندارند.

۳- کنش هدف‌دار است. پرسش: چرا چنین کاری کردی؟ هدف کنشگر را انسان می‌دهد.

۴- کنش انسان برخلاف سایر مخلوقات «مختار» است. دیگران در صورت تشخیص معنای کنش به کنشگر پاسخ مناسب می‌دهند.

پیامدهای کنش: ۱- پیامدهای ارادی: الف- این دسته پیامدها، خودشان کنش هستند. ب- به کنشگر نیاز دارند. پ- احتمالی هستند. پیامدهای ارادی دو دسته:

۱- وابسته به اراده کنشگر
۲- وابسته به اراده دیگران

۲- پیامدهای غیر ارادی: الف- این دسته پیامدها کنش نیستند. ب- نتیجه طبیعی کنش هستند.

پ- قطعی هستند، یعنی حتماً انجام می‌شوند.

پیامدهای غیر ارادی	پیامدهای ارادی		کنش
	وابسته به اراده دیگری	وابسته به اراده کنشگر	
۱- تندرستی ۲- افزایش ضربان قلب	۱- مورد تشویق قرار گرفتن ۲- انتخاب شدن برای مسابقه	۱- ورزشکار حرفه‌ای شدن ۲- آشنایی با وسایل ورزشی	ورزش کردن
۱- بیماری ۲- خرابی دندان	۱- مورد بازخواست دیگران قرار گرفتن ۲- طرد شدن از دوستان	۱- ترک کردن یا اعتماد شدن ۲- کسب هزینه	بسیگار و قلیان کشیدن
۱- کم شدن حجم ۲- ایجاد امنیت	۱- تشویق دیگران ۲- مورد اعتماد بودن	۱- دوری از گناه ۲- با احترام سخن گفتن	رعایت حیا
۱- ایجاد فضای آرام ۲- ایجاد امنیت	۱- عذر خواهی دیگران ۲- مورد تشویق دیگران قرار گرفتن	۱- ترک محیط آسیب‌زا ۲- صبر کردن	کنترل خشم

شهر لور ۴۰۱

خرادر ۴۰۲

- ۱- درس خواندن برای دستیابی به شغل و درآمد به کدام ویژگی کنش اشاره دارد؟ **آگاهانه**
- ۲- فردی که از خطر می‌گریزد کنش انجام نداده زیر عمل او از روی اضطرار است. ص **X غ**
- ۳- کنش انسان برخلاف فعالیت سایر مخلوقات... **مبنی‌دار**... است.
- ۴- دیگران در چه صورت می‌توانند به کنشگر پاسخ مناسب دهند؟ **در صورتی که معنای کنش او را بیابند.**
- ۵- برخی پیامدهای کنش، ارادی هستند که این دسته پیامدها خودشان کنش هستند. ص **X غ**
- ۶- عوض شدن هوای کلاس بعد از باز کردن پنجره **پیامد غیر ارادی** کنش است.
- ۷- ورزشکار حرفه‌ای شدن، پیامد غیر ارادی ورزش کردن است. ص **X غ**
- ۸- پیامدهای غیر ارادی کنش... **اجتنابی**... هستند.
- ۹- عبارت‌های «قرار گرفتن بر سر دوراهی» و «سخن گفتن به زبان فرانسه» به ترتیب به کدام ویژگی کنش اشاره دارد؟ **ارادی - آگاهانه**
- ۱۰- چرا انسان‌ها از انجام برخی کنش‌ها خودداری می‌کنند؟ **به دلیل پیامدهای نامطلوبشان.**
- ۱۱- عبارت‌های «قرار گرفتن بر سر دوراهی» و «سخن گفتن به زبان فرانسه» به ترتیب به کدام ویژگی کنش اشاره دارد؟
  - ۱) معنادار - هدف دار (۲) ارادی - آگاهانه (۳) هدف دار - معنادار (۴) آگاهانه - ارادی
  - ۱۲- هر یک از عبارت‌های زیر به کدام یک از پیامدهای کنش اشاره دارد؟
    - الف) نمره دادن استاد به پاسخ برگ امتحانی دانش آموز - **پیامد ارادی**
    - ب) پاکیزگی دست و صورت پس از وضو گرفتن - **پیامد غیر ارادی**
  - ۱۳- سلام نظامی سر باز میهن به بارگاه ملکوتی امام رضا (ع) به کدام یک از ویژگی‌های کنش اشاره دارد؟
    - ۱) آگاهانه (۲) ارادی (۳) معنادار (۴) هدف دار
  - ۱۴- صحیح یا غلط بودن جمله زیر را مشخص کنید.

«ورزشکار حرفه‌ای شدن» پیامد غیر ارادی ورزش کردن است. **غ**
  - ۱۵- «همین در فرید تبلت یا تلفن همراه تردید دارد.» این جمله تشاگر کدام ویژگی کنش است؟ **ارادی**
  - ۱۶- صحیح یا غلط بودن جمله زیر را مشخص کنید.

«کنش انسان‌ها تنها سایر مخلوقات معنادار است.» **غ**

چکیده درس دوم هویت اجتماعی دوازدهم ریاضی و تجربی

۳ محمد کاظم مللوتی
دبیرستان امام صادق (ع)

د پدیده های اجتماعی

با در نظر گرفتن دیگران، کنش فردی ما به یک کنش اجتماعی تبدیل می شود.

کنش ← فردی: بدون توجه به دیگران انجام می شود. مثال: وقتی به تنهایی مشغول غذا خوردن هستیم.
کنش ← اجتماعی: با توجه به دیگران انجام می شود. "هرگز وجود حاضر غایب سنده ای"

من در میان جمع و در لم جای دیگر است

مثال: وقتی راننده ای پشت چراغ قرمز می ایستد.

- برای شناخت عمیق تر کنش اجتماعی لازم است کمی بیشتر به واژه «دیگران» دقت کنید.

خانواده

- به کنش اجتماعی و پیامدهای آن «پدیده اجتماعی» می گویند. مانند بانک، مسجد، پلیس، گروه دوستان.

- کنش اجتماعی خردترین (کوچک ترین) پدیده اجتماعی است.

- «همیار اجتماعی» شیوه انجام کنش اجتماعی است که مورد قبول افراد جامعه قرار گرفته است. مانند شیوه احوال پرسی کردن در هر جامعه.

- «ارزش های اجتماعی» آن دسته از پدیده های مطلوب و خواستنی هستند که مورد توجه و پذیرش هستند و افراد یک جامعه به آن تمایل دارند. مانند عدالت، امنیت، سعادت، آزادی

- کنش های اجتماعی ← همیارهای اجتماعی ← ارزش های اجتماعی

رفتار انسان   شیوه انجام کنش اجتماعی   اهداف مهم انسان

- اگر کنش اجتماعی نباشد، هیچ همیاری شکل نمی گیرد و هیچ یک از ارزش های اجتماعی مانند عدالت، امنیت، سعادت و آزادی محقق نمی شوند.

- رابطه ارزش و همیار: ارزش ها از جنبش هدف هستند و همیارها از جنبش وسیله و راه رسیدن به ارزش ها هستند.

- افراد با عمل کردن بر اساس ارزش ها و همیارها موجب تدویم آنها می شوند.

- پدیده های اجتماعی به مرور از انسان هایی که آنها را به وجود آورده اند، مستقل می شوند.

- ازدواج و تشکیل خانواده یکی از زمینه های پیوند میان انسان ها و گذر از «من» به «ما» است.

- در خانواده های تک فرزند، نوع ارتباط محدود به ارتباط پدر و مادر و فرزند است و معمولاً کودکان در خانه ارتباط با افراد هم سن و سال و هم نسل های خود را نمی آموزند. والدین هم انتظار بالایی از فرزند خود دارند و پشتیبانی زیادی از او به عمل می آورند.

- در خانواده های چند فرزند، از تمرکز افراطی والدین بر فرزندان کاسته می شود. پدر و مادر با درک تفاوت های کودکان خود انتظارهاشان را تنظیم می کنند. فرزندان هم، ارتباط گرفتن با دیگران، تقسیم کار، تعاون و همکاری در انجام کارها را بهتر یاد می گیرند.

- میزان تغییرات جمعیتی هر کشور از طریق محاسبه **میزان رشد طبیعی جمعیت** در بازه های زمانی معین ارزیابی می شود.
  - **میزان رشد طبیعی جمعیت** از دو عامل **تعداد تولد و تعداد مرگ و میر** و اختلاف بین آنها به دست می آید.
  - اگر تعداد تولد به نسبت مرگ و میر بالا باشد **رشد جمعیت مثبت** است. اگر در زمان و مکان معین میزان مرگ و میر افراد در مقابل تولد افزایش یابد **رشد جمعیت منفی** خواهد بود.
  - **نرخ جایگزینی** به این معنی است که هر زن در طول عمر خود چه تعداد فرزند به دنیا می آورد.
  - شاخص **سالمندی جمعیت** از کاهش نسبت افراد ۱۴- ساله و افزایش نسبت افراد ۶۰ یا ۶۵ سال و بالاتر خبری دهد.
  - اگر جمعیت بالای ۶۵ سال بیش از ۱۰ درصد جمعیت کل کشور باشد کشور **بمیر** محسوب می شود.
  - تبعات پیری جمعیت : افزایش هزینه ها، افزایش هزینه های بهداشت و درمان، کمبود نیروی جوان برای رفع نیازهای سالمندان، خانواده های تک فرزند ناچارند به تنهایی تعهدات فرزند خود را نسبت به والدین خود انجام دهند.
- سوالات مهم :**
- ۱- دانش آموزی به تنهایی تکلیف مدرسه را انجام می دهد. آیا کنش او اجتماعی است؟
پاسخ : بله - زیرا کنش او با توجه به معلم انجام شده.
  - ۲- آیا کنش هایی که در حضور دیگران ولی بدون توجه به آنها انجام می گیرند، کنش اجتماعی هستند؟ با مثال توضیح دهید.
پاسخ : خیر - مثلاً فردی در کلاس حضور دارد ولی بی توجه به اطرافیان در ذهن خود رودخانه ای خروشان را تخیل می کند.
  - ۳- افراد چگونه می توانند مرجع تداوم و استمرار ارزش ها و هنجارها شوند؟ - با عمل کردن بر اساس ارزش ها و هنجارها.
  - ۴- چرا پدیده های اجتماعی معنادار هستند؟ - چون افراد با آگاهی، اراده و هدف عمل می کنند، پدیده های اجتماعی معنادارند.
  - ۵- تفاوت پدیده های اجتماعی با پدیده های طبیعی؟ - پدیده های اجتماعی را انسان ها خلق می کنند و نتیجه کنش های افراد هستند ولی پدیده های طبیعی را انسان ها خلق نکرده اند.
  - ۶- برخی کنش ها در حضور دیگران انجام نمی شوند اما اجتماعی هستند. (ص)
  - ۷- برخی کنش ها با اینکه در حضور دیگران انجام می شوند، فردی هستند. (ص)
  - ۸- برای شناخت عمیق تر **کنش اجتماعی** لازم است کمی بیشتر به واژه « **دیگران** » دقت کنید.
  - ۹- در خانواده هایی که **چندین فرزند** دارند از تمرکز افراطی والدین بر فرزندان کاسته می شود.
  - ۱۰- چرا افراد احساس می کنند پدیده های اجتماعی ها تعدد پدیده های طبیعی هستند؟ - به دلیل اینکه پدیده های اجتماعی به مرور از انسان هایی که آنها را به وجود آورده اند، مستقل می شوند. فرصت ها و محدودیت هایی را برای کنش ها و زندگی انسان ها ایجاد می کنند.
  - ۱۱- **کنش اجتماعی** خردترین پدیده اجتماعی است.

«جامعه و فرهنگ (جهان اجتماعی)»

- وقتی به شهر جدیدی سفر می کنید آنچه در نخستین برخورد مشاهده می کنید، جامعه و آنچه به تدریج می آموزید، فرهنگ است.
- جامعه و فرهنگ جدا از یکدیگر نیستند. جامعه و فرهنگ را «جهان اجتماعی» می نامند.
- جامعه به منزله سنت افزار و فرهنگ به منزله نرم افزار است.
- «جامعه» به گروهی از انسان می گویند که برای سالیان مبادی با یکدیگر زندگی می کنند.
- «فرهنگ» شیوه زندگی گروهی از انسان هاست که با یکدیگر زندگی می کنند. فرهنگ را آگاهی و ساخت مشترک می نامند.
- «مصارف فرهنگ»: خوراکها، پوششها، گویشها، آداب و رسوم عروسی و عزاداری، شیوه های باردهی و بارگری ارزش ها و باورهای اخلاقی و ...

لایه ها و سطوح فرهنگ: الف: لایه های سطحی: نمادها و هیماها، سطحی و بیرونی هستند و امکان تغییر بیشتری دارند.

ب: لایه های عمیق فرهنگ: عقاید و ارزش ها: کمتر در معرض تغییر قرار می گیرند و تأثیرات فراگیر دارند.

در مقایسه با نمادها و هیماها اهمیت بیشتری دارند. «تغییرات اساسی در لایه های عمیق فرهنگ، آن را به فرهنگ دیگری تبدیل می کند.»

- جامعه بدون فرهنگ وجود ندارد. فرهنگ نیز بدون جامعه پدید نمی آید. جامعه مانند جسم و کالبد و فرهنگ هاست مانند جان و روح است.

- دو ویژگی فرهنگ: ۱- فرهنگ آموختنی است. ۲- فرهنگ از راه آموزش از نسلی به نسل دیگر منتقل می شود.

= فرهنگ عمومی: آن بخش از فرهنگ که همه مردم یک جامعه در آن اشتراک دارند، مانند همه مالیران را کشور خود می دانیم، از حق و حقیقت دفاع می کنیم، راست گویی را ارج می نهم، احترام به بزرگ ترها را لازم می دانیم و ...

= خرده فرهنگ: بخش هایی از فرهنگ که مربوط به یک قوم، قشر، صنف یا گروه است. مانند خرده فرهنگ مربوط به معلمان، پرستاران، دانشمندان کامپیوتر و ... و خرده فرهنگ مردم نجف آباد و ...

= خرده فرهنگ موافق: خرده فرهنگ های سازگار با فرهنگ عمومی. مانند خرده فرهنگ پزندگان، خرده فرهنگ صنف نقاشان ساختمان و ...

= ضد فرهنگ: اگر عقاید، ارزش ها، هیماها و مهارت های درون یک خرده فرهنگ، با سازگار و مخالف با فرهنگ عمومی باشد، ضد فرهنگ است. مانند خرده فرهنگ بزکاران، سارقان، اوباش و گداگان.

- بخشی از آداب و رسوم ازدواج و عروسی در میان تمامی اعضای جامعه ما مشترک است ولی مردم مناطق مختلف آداب و رسوم مخصوص به خود را نیز دارند.

جلدیه درین سوم هفت اجتهادی دوازدهم ربانی و تجربی
۴ محمد کاظم ملکی
در بیان امام صادق (ع)

«جامع و فرهنگ (جهان اجتماعی)»

- یکی از جامع‌شناسان (آگوست کنت) معتقد است که سهم مردگان در ساختن جامع بیشتر از سهم زندگان است. یعنی سهم پیشینیان ما در ساختن جامع بیشتر از ما بوده است. همچنین که سهم ما در ساختن جامع و فرهنگ آیندگان، بیش از آیندگان است.

- ما انسان‌ها در جامع و فرهنگی دیده می‌کشیم که توسط گذشتگان ما پدید آمده است.

- حرکت از ماضیاً کشفگری منفعل نیستیم و می‌توانیم در جهت گسترش و پیشرفت این جهان اجتماعی حرکت کنیم با در مسیر حرکت به سوی جهان اجتماعی جدیدی گام برداریم.

- فرصت‌ها و محدودیت‌های جهان اجتماعی به یکدیگر وابسته اند و هیچ کدام بدون دیگری تحقق نمی‌شوند. فرصت‌ها و محدودیت‌ها در روی یک سکه اند.

- جوامع مختلف می‌توانند بر اساس آرمان‌ها و ارزش‌های آنها و نیز فرصت‌ها و محدودیت‌هایی که به دنبال می‌آورند، ارزیابی کرد.

- فرهنگ‌ها به دو نوع دنیوی و معنوی تقسیم می‌شوند:

فرهنگ دنیوی یا **فرهنگ سکولار** فرهنگی است که عقاید و ارزش‌های آن مربوط به همین جهان است.

فرهنگ دنیوی همه ظرفیت‌ها و استعداد‌های انسان را در خدمت دنیا به کار می‌گیرد.

فرهنگ معنوی هستی را فراتر از طبیعت می‌بیند و زندگی این جهان را در سایه حیات برتر، مقدس و متعالی می‌گرداند.

فرهنگ معنوی دو نوع: **فرهنگ توحیدی**، فرهنگ اسلام و انبیای الهی که تفسیری توحیدی و الهی از انسان

ارائه می‌دهند. - **فرهنگ اساطیری**، به خداوندگاران و قدرت‌های فوق طبیعی قائل است.

سوالات:

۱- در مقایسه لایه‌های فرهنگ کدام لایه، از اهمیت بیشتری برخوردار است؟ چرا

۲- کدام لایه‌های فرهنگ تأثیر همه جانبه دارند؟

۳- فرهنگ چگونه از یک نسل به نسل دیگر منتقل می‌شود؟

۴- خرده فرهنگ را با مثال تعریف کنید. چه رابطه‌ای با فرهنگ عمومی دارد؟

«ارزوبایی فرهنگ ها»

- مردم یک جامعه اهداف، آرمان ها و ارزش های مشترکی دارند. مانند: آزادی، عدالت، امنیت و...
- وقتی مردم براساس آرمان ها عمل کنند، آرمان ها به واقعیت تبدیل می شوند.
- مردم همواره مطابق آنچه خوب می دانند عمل نمی کنند و گاهی برخی رفتارهایشان برخلاف ارزش ها و هیاهایی است که از آنها طرفداری می کنند.
- **فرهنگ آرمانی**: ارزش هایی که مردم یک جامعه از آن جانب داری می کنند و رعایت آن را لازم می دانند اما در عمل ممکن است آن را نادیده بگیرند فرهنگ آرمانی نامیده می شود.
- آن بخش از فرهنگ که مردم به آن عمل می کنند «**فرهنگ واقعی**» نام دارد.
- مرز و محدودره فرهنگ آرمانی و فرهنگ واقعی براساس **عمل مردم** تعیین می کند.
- هر اندازه مردم مطابق آرمان ها و ارزش ها عمل کنند به همان اندازه، آرمان ها وارد فرهنگ واقعی - اگر مردم به آرمان ها و ارزش هایی که رعایت آنها در فرهنگ آرمانی لازم است، عمل نکنند فرهنگ واقعی از فرهنگ آرمانی ماصه می گردد.
- برنامه ریزان فرهنگی در هر جامعه تلاش می کنند که از طریق **تعلیم و تربیت** زمینه تحقق هر چه بیشتر فرهنگ آرمانی و ورود آن به ملموس فرهنگ واقعی را فراهم کنند.
- سخن گفتن یک کنش است ولی برخی، سخنانشان را جزو اعمالشان به حساب نمی آورند. از این رو به پیامدهای آن توجه نمی کنند و به جای آنکه متعهد شوند، تنها وعده می دهند. این افراد ممکن است از آرمان ها و ارزش ها سخن بگویند ولی در عمل به آنها پایبند نباشند.
- اگر مردم مطابق **آرمان های خود** عمل کنند، ماصه میان فرهنگ واقعی و آرمانی جامعه خود را کاهش می دهند.
- **فرهنگ حق**: بخش هایی از فرهنگ که از نظر علمی صحیح و مطابق **فطرت** انسان باشد، فرهنگ حق است. مانند عقیده به توحید، وفای به عهد، عدالت، تحمل دیگران و...
- **فرهنگ باطل**: بخش هایی از فرهنگ که از نظر علمی قابل دفاع نباشد و براساس **غرائز** شکل گرفته باشد فرهنگ باطل است. مانند شرک، ظلم، بی عدالتی، دنیا پرستی و...
- حق یا باطل بودن هر بخش از فرهنگ، با علم متناسب با همان بخش شناخته می شود.
- حق یا باطل بودن عقاید و ارزش ها را نمی توان با روش ها و علوم تجربی شناخت.

«ارزبایی فرهنگ‌ها»

- عقل و وحی دو ابزار مهم شناخت عقاید و ارزش‌ها هستند. و علومی که از این دو ابزار بهره می‌گیرند، می‌توانند در باره حق یا باطل بودن فرهنگ‌های مختلف داوری کنند.

- انسان امور محسوس مانند پدیده‌های طبیعی را از راه مشاهده و حس می‌شناسد، اما امور غیرطبیعی، محسوس نیستند و نمی‌توان آنها را به کمک حواس شناسایی کرد، از این رو قوانین علمی، قضایای ریاضی و قوانین فلسفی را به کمک عقل و از راه استدلال عقلی می‌شناسیم. انسان علاوه بر شناخت حسی (تجربی) و شناخت عقلی، از شناخت شهودی نیز بهره می‌برد.

فوائد علم طبیعی: شناخت طبیعت و قوانین آن، پیش‌بینی حوادث طبیعی برای پیشگیری و تسلط بر طبیعت.

فوائد علوم انسانی و اجتماعی: شناخت و فهم معانی کنش‌های آدمیان و پیامدهای آن، شناسایی عواملی که بر زندگی انسان و کنش‌های او تأثیر دارند، شناخت فضیلت، عدالت، سعادت و راه صحیح زندگی و داوری در باره کنش‌های خوب و بد انسان‌ها، انتقاد از کنش‌های ناپسند و ظالمانه انسان‌ها.

- حق یا باطل بودن عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و کنش‌ها بر اساس آگاهی یا جهل و توجه یا بی‌توجهی مردم جوامع مختلف نسبت به آنها تعیین نمی‌شود.

سوالات مهم: چگونه جوامع مختلف حقیقت را به فرهنگ آرمانی و واقعی خود وارد می‌کنند؟ جوامع مختلف با ایمان به حق، حقیقت را به فرهنگ آرمانی خود وارد می‌کنند و با جعل کردن بر اساس این عقاید و ارزش‌ها، آنها را به فرهنگ واقعی شان وارد می‌نمایند.

۲- حقایق ثابت هستند یا تغییرپذیر؟ توضیح دهید. حقایق ثابت هستند ولی از جهت وارد شدن به فرهنگ آرمانی و واقعی، تغییرپذیرند. یعنی برای جوامع امکان انحراف از حق و پذیرش باطل وجود دارد. نکته: جوامع می‌توانند بر مدار حق یا باطل بچرخند اما حق و باطل بر مدار تغییرش آنها تغییر نمی‌کنند.

۳- قوانین علمی، قضایای ریاضی و قوانین فلسفی از راه استدلال ... عقلی ... شناخته می‌شوند.

۴- در زمانی فاصله فرهنگ واقعی و فرهنگ آرمانی جامعه کاهش می‌یابد؟

۵- نشان دادن شیوه صحیح استفاده از علوم طبیعی و دانش‌های انبزاری، از فوائد علم انسانی و اجتماعی است. (ص - غ)

۶- نقش برنامه‌ریزان فرهنگی در جامعه چیست؟

۷- تمامی پدیده‌های انسانی و اجتماعی از بعد معنایی و ذهنی برخوردارند ولی تمامی پدیده‌های انسانی و اجتماعی بعد محسوس و عینی ندارند. (ص - غ)

« هویت »

- مهم ترین مسئله بشری (هویت) است.

- **هویت**: آنچه در پاسخ به پرسش کیستی گفته می شود و با آن هر شخص از افراد دیگر متمایز می گردد، هویت فرد را شکل می دهد.

- **ویژگی هویتی انسانی**: ما بسیاری از ویژگی های هویتی مانند صفات اخلاقی و روانی را خودمان شکل می دهیم یا در -

شکل گیری آنها نقش و سهم زیادی داریم. بعضی ویژگی ها هستند که در بدست آوردنشان نقش نداریم اما با تلاش می توانیم آنها را تغییر دهیم، مانند موقعیت اجتماعی که در طول زندگی می توانیم آن را تغییر دهیم.

- **ویژگی هویتی انتسابی**: ما در شکل گیری بعضی ویژگی های هویتی مانند مکان یا زمان تولد یا دختر و پسر بودن نقش نداریم. نمی توانیم آنها را تغییر دهیم و تا آخر عمر با ما هستند.

- آیا هویتمان را خودمان می سازیم؟ در ویژگی انتسابی نقش داریم و خودمان می سازیم اما در ویژگی های انتسابی نقش نداریم.

- آیا هویتمان تغییر می کند؟ برخی از ویژگی های هویتی تغییر می کنند (ویژگی های انتسابی) مانند جایگاه فرد در

جامعه که تابع دانی، توانایی و دارایی اوست. ولی برخی ویژگی ها تغییر نمی کنند (ویژگی های انتسابی) مانند زمان و مکان تولد.

- آیا هویت ما صرفاً اجتماعی است؟ برخی ویژگی های ما اجتماعی است و بدون ارتباط با دیگران با عضویت در

گروه های اجتماعی نمی تواند برخی ویژگی ها را داشته باشد، مثلاً ما با عضویت در جامعه ایران یا اصعبان، ایرانی یا

اصعبانی محسوب می شویم، اما برخی ویژگی های ما، فردی است. مثلاً زرنگی یا تنبلی و صبوری یا زودرنجی از ویژگی های

فردی و شخصی ما هستند.

- هویت دارای دو بعد فردی و اجتماعی است.

- بعد فردی هویت شامل دو بعد جسمانی و نفسانی است. بنابراین هویت انسان سه بعد دارد.

۱- بعد جسمانی (ویژگی های بدنی) ۲- بعد نفسانی (نفس و ویژگی های اخلاقی و روانی)

۳- بعد اجتماعی (نقش های افراد در گروه ها و عضویت فرد در جامعه)

- سه بعد هویت ما، از یکدیگر جدا نیستند بلکه باهم تعامل یا ارتباط متقابل و دوسویه دارند و بر یکدیگر اثر می گذارند.

- هویت هر جامعه ای، بر اساس عقاید، آراء و ارزش های آن جامعه شکل می گیرد.

- در جامعه قبلی امی، هویت افراد اغلب بر اساس جایگاه آنها در قبلیه مشخص می شود.

اجتماعی

حکیده درس پنجم هویت اجتماعی دوازدهم ریاضی و تجربی
۱. محمد کاظم ملکوتی
دبیرستان امام صادق (ع)

«هویت»

- در جامعه سرمان (داری)، هویت اجتماعی افراد بیشتر به دارایی و توان اقتصادی آنها وابسته است.
- در جامعه دینی، هویت اجتماعی افراد بر اساس عقاید و ارزش‌های تعیین‌شده است که آن دین، محترم می‌شمارد.
مثلاً اسلام هویت افراد را با تقوا، عدالت و علم ارزش‌بایی می‌کند.
- فرهنگ متجدد با بعضی ویژگی‌های اخلاقی سازگار است که در ارتباط با آرمان‌ها و ارزش‌های دنیوی آن شکل می‌گیرند، مانند فردگرایی، فرصت‌طلبی، انضباط و ...
- هر جامعه‌ای بر اساس **هویت خود** با طبیعت و بدن آدمی تعامل می‌کند.
- **نگاه دنیوی فرهنگ جدید غرب** و ارزش‌های آن به گونه‌ای است که هر دخل و تصرفی را در طبیعت و بدن مجاز می‌داند.
- در فرهنگ اسلام انسان به عنوان خلیفه خداوند و طیف عمران و آبادانی طبیعت را به عهد داده دارد، یعنی انسان حق ندارد برخلاف اراده حکمانه الهی در جهان طبیعت و بدن خود تصرفاتی انجام دهد.
- بخشی از هویت، **آگاهانه** است یعنی خود ما آن را می‌شناسیم یا دیگران به آن پی می‌برند و آن را برایمان بازگو می‌کنند.
آگاهی‌های دیگری برای ما پنهان است و آن را نمی‌شناسیم.
- پیامبران و اولیای الهی از دیرباز در باره یُدهالی و فطری هویت فردی و اجتماعی انسان‌ها و همچنین عقلت و فراموشی آنها از خویش سخن گفته‌اند.
- ما تردیدی نداریم که گاه در شناخت ویژگی‌های هویتی خود و دیگران دچار اشتباه می‌شویم.
- وجود نظرات متفاوت درباره هویت، نشانه این است که امکان خطا و اشتباه در شناخت هویت وجود دارد.
- اثر انگشت هر انسان، هویت (اجتماعی - فردی) است.
- در پنجم شن‌های روان در جنوب شرق ایران، موجب اقراسن میزان مهاجرت در این مناطق شده است.
- جمله بالا تأثیر کدام ابعاد هویتی را نشان می‌دهد؟ **تأثیر طبیعت طبیعی بر بعد اجتماعی هویت**.
- جامعه‌شناسان و انسان‌شناسان درباره ابعاد اجتماعی ... **اجتماعی** ... هویت انسان نظراتی ارائه می‌دهند.
- تأثیر ابعاد هویتی را در عبارت «تعهد و مسئولیت‌پذیری موجب تحکیم بنیان خانواده می‌شود.»
تأثیر بعد نفسانی بر بعد اجتماعی هویت.

چکیده درس هشتم هویت اجتماعی دوازدهم ریاضی و تجربی
« باز تولید هویت اجتماعی »

- انسان برخلاف موجودات دیگر، به صورت غریزی نمی داند چه موقعیتی در جامعه دارد و در این موقعیت چه وظایفی باید انجام دهد. انسان باید موقعیت خود را بشناسد، حقوق و تکالیف خود را یاد بگیرد و با عمل به آنها هویت اجتماعی

خود را شکل دهد.

= باز تولید هویت اجتماعی به معنای انتقال هویت از نسل به نسل دیگر است به گونه ای که علی رغم گذر زمان و پذیرش تغییرات، ویژگی های اساسی آن پایدار می ماند و دوام می آورد.

- هر جامعه، برای بقا و تداوم، عقاید و ارزش ها و شیوه زندگی خود را به فرد آموزش می دهد. فرد نیز برای مشارکت در جامعه، این عقاید و ارزش ها و هیماها را می آموزد، شیوه زندگی در جامعه را فرا می گیرد و به تدریج با موقعیتش در جامعه و حقوق و تکالیفی که بر عهده دارد، آشنایی شود.

- خانواده اولین و مهم ترین آشنایی فرد با جامعه است. مدرسه، مسجد، مجالس علمی و مذهبی، گروه ها هم سالان و رسانه های جمعی از دیگر عوامل آشنایی افراد با جامعه است.

- به فرآیندی که هر فرد برای مشارکت در زندگی اجتماعی دنبال می کند و مسیری که برای شکل دادن به هویت اجتماعی افراد طی می شود « جامعه پذیری » می گویند.

- به کنش هایی که برخلاف عقاید، ارزش ها و هیماهای جامعه هستند « کنشروی اجتماعی » می گویند.

- هر جامعه ای علاوه بر جامعه پذیری، برای پیشگیری از کنشروی های اجتماعی و کنترل آنها به روش راه کار می گیرد.

الف: تبلیغ و اقیاع یعنی جامعه می کوشد تا از طریق آموزش افراد را قانع کند که عقاید و ارزش های جامعه را بپذیرد.

ب: تسویق و پاداش: جامعه به افرادی که مطابق ارزش ها و هیماهای آن عمل می کنند پاداش می دهد.

پ: تنبیه و مجازات - جامعه کسانی را که دچار کنشروی اجتماعی شده باشند، مجازات می کند.

- به مجموعه فعالیت هایی که برای پذیرش فرهنگ جامعه و انطباق افراد با انتظارات جامعه انجام می گیرد کنترل اجتماعی می گویند.

- جامعه ای که روش های مناسبی برای کنترل اجتماعی نداشته باشد در معرض آسیب های بیشتر قرار می گیرد و دوام و بقای آن تهدید می شود.

« باز تولد هویت اجتماعی »

- امر به معروف و نهی از منکر از جمله راهکارهای اسلام برای جامعه‌پذیری و کنترل اجتماعی است.
- افراد در بدو تولد هویت اجتماعی **انتسابی** خود را به صورت **انفعالی** (خودشان در آن نقشی ندارند) در محیط **خانواده** و ... می‌پذیرند و به تدریج با فعالیت‌هایشان **هویت‌الکسابی** خود را به دست می‌آورند.
- به جای جایی افراد از یک موقعیت به موقعیت اجتماعی دیگر «**تحرك اجتماعی**» می‌گویند.
- انواع تحرك اجتماعی: تحرك صعودی - تحرك نزولی - تحرك افقی.
- کارمند یک اداره وقتی مدیر بخشی از آن اداره می‌شود یا وقتی مدیر یک بخش، مدیر کل می‌شود، تحرك اجتماعی صعودی
- مدیر اداره وقتی از مدیریت عزل می‌شود و به صورت یک کارمند عادی به کار خود ادامه می‌دهد، تحرك اجتماعی نزولی پیدا کرده است.
- اگر شخصی شغل خود را تغییر دهد اما شغل جدید، موقعیت اجتماعی او را تغییر ندهد، تحرك اجتماعی افقی دارد.
- مانند کارمندی که از یک بخش اداره به بخش دیگر منتقل می‌شود.
- موقعیت اجتماعی افراد صرفاً تابع **مشاغل** آنها نیست بلکه به عوامل دیگری مانند علم، ایمان، تقوا، هنر، مهارت و احترام نیز بستگی دارد.
- تحرك اجتماعی گاه درون نسلی، یعنی برای یک فرد در طول زندگی خودش و گاه دررونسلی یعنی برای یک فرد نسبت به والدینش اتفاق می‌افتد.
- «**تحرك درون نسلی**»
«**تحرك میان نسلی**»
- گروه‌های شغلی یا حرفه‌ای، همواره یکی از گروه‌های اجتماعی مهم بوده‌اند. اعضای هر حرفه برای خود نوعی **منشور اخلاقی** داشته‌اند که دستورالعمل زندگی اعضای آن حرفه را نشان می‌دهد. در ایران -
- «**فتوت نامه‌ها**» نوعی از این منشورهای شغلی بود.
- به نظر شما، آیا اعضای یک جامعه می‌توانند هر نوع هویت اجتماعی را کسب کنند؟ **خیر**. زیرا فرصت‌های پیش روی افراد برای تحرك اجتماعی و کسب هویت‌های جدید در جوامع مختلف یکسان نیست. هر جامعه‌ای به تناسب عقاید و ارزش‌های خود، برخی تحرك‌های اجتماعی و تغییرات هویتی را تشویق و برخی دیگر را منع می‌کند، برخی هویت‌ها را می‌پذیرد و برخی دیگر را نمی‌پذیرد.

«تحولات هویتی جامعه»

- هویت اجتماعی افراد محصول **عضویت گروهی** آنهاست. مثلاً شهری، روستایی، اصفهانی

- هر جامعه ای هم هویت خاصی دارد که از آن با عنوان **هویت فرهنگی** آن جامعه یاد می شود.

- هویت فرهنگی هر جامعه بر اساس **عقاید و ارزش های اجتماعی** آن شکل می گیرد.

ویژگی هویت فرهنگی جامعه: ۱- هویت فرهنگی جامعه، گسترده تر از هویت اجتماعی افراد است.

۲- هویت اجتماعی افراد دربرقوهویت فرهنگی جامعه متناسب با آن شکل می گیرد. ۳- هویت فرهنگی جامعه

فرصت شکل گیری هویت های اجتماعی مناسب با خود را پدید می آورد. ۴- هویت فرهنگی جامعه تا زمانی دوام

می آورد که عقاید و ارزش های مربوط به آن مورد پذیرش اعضای جامعه و برای آنها مهم باشد.

تحول فرهنگی مثبت: اگر فرهنگی که دچار تحول می شود، فرهنگی باطل و جهت تغییرات به سوی فرهنگ حق باشد، تحول فرهنگی مثبت است. مانند تحول جامعه جاهلی به جامعه نبوی.

تحول فرهنگی منفی: اگر فرهنگی که دچار تحول می شود، فرهنگ حق باشد و جهت تغییرات به سوی فرهنگ باطل باشد، تحول فرهنگی منفی است. مانند تحول جامعه نبوی به اموی.

علل درونی تحولات فرهنگی: ۱- ابداعات و نوآوری های مثبت و منفی افراد جامعه ۲- کاستی ها و بن بست های موجود در فرهنگ جامعه.

علل بیرونی تحولات فرهنگی: روبه روشن شدن و ارتباط جوامع با یکدیگر.

تحول فرهنگی: اگر جامعه ای در تعامل با جوامع دیگر بر عقاید و ارزش های خود بافتشاری نکند و به مرور زمان به عقاید و ارزش های خود پشت کند دچار تحول فرهنگی می شود.

خودباختگی فرهنگی: اگر اعضای جامعه، مبهوت و مشغول فرهنگ دیگر شوند و در نتیجه، حالت فعال و خلاق

خود را درگیر نینش غنا فرهنگ آن جامعه از دست بدهند، جامعه آنها دچار خودباختگی فرهنگی می شود.

در این صورت عناصر فرهنگی جامعه دیگر را بدون تحقیق می پذیرد. این جامعه به روش **تقلیدی** عمل می کند و ارتباطش را با تاریخ و فرهنگ خود از دست می دهد.

حکیده درس هفتم هویت اجتماعی دوازدهم ریاضی و تجربی - احتمالات هویتی جامعه
۱۴ قد کافم تلگراف
دبیرستان امام صادق (ع)

- خود بافتگی جوامع غیر غربی در برابر جهان غرب را **غرب زدگی** می نامند.

- نه تنها افراد، بلکه جوامع نیز ممکن است دچار **از خود بیگانگی** شوند که به آن **از خود بیگانگی فرهنگی** می گویند. که دو نوع است:

۱- **از خود بیگانگی تاریخی**: اگر یک جامعه، فرهنگ تاریخی خود را فراموش کند، دچار **از خود بیگانگی تاریخی** شده است.

جامعه خود باخته ای که در مواجهه با جامعه دیگر، هویت فرهنگی خود را از یاد می برد به این معنای **از خود بیگانگی** گرفتار شده.

۲- **از خود بیگانگی حقیقی (فطری)**: اگر عقاید و ارزش های یک جامعه مانع آشنایی اعضای آن جامعه با حقیقت

انسان و جهان شود، آن جامعه دچار **از خود بیگانگی حقیقی (فطری)** شده است.

- **از نظر قرآن کریم**: انسان هنگامی می تواند حقیقت خود و جهان را بشناسد که به انسان و جهان نگاه **توحیدی** داشته باشد.

- تنها **فرهنگ توحیدی** است که درهای آسمان و زمین را به روی انسان می گشاید و او را با حقیقت خود و جهان هستی آشنایی کند.

- **فرهنگ اساطیری و فرهنگ دنیوی**، آدمی را نه تنها از حقیقت جهان بلکه از حقیقت خود نیز بیگانه می کند.

۱- **تغییرات هویتی افراد** تا چه زمانی مورد تسلیق و تأیید جامعه قرار می گیرد؟ تا زمانی که در چارچوب عقاید و ارزش های اجتماعی پذیرفته شده در جامعه اتفاق بیفتد و با هویت فرهنگی جامعه سازگار باشد.

۲- الف، ر و یارویی مهر و ایران باستان با جوامع اسلامی، نمونه ای از تحول فرهنگی با ملحق شدن به فرهنگ دیگر است.

ب، ر و یارویی جوامع اسلامی با فرهنگ ایران و روم، نمونه ای از گسترش و پیوستن جامعه فرهنگ است.

پ، ر و یارویی جوامع غربی با جوامع اسلامی در جنگ های طلیعی، نمونه ای از تحول فرهنگی بدون ملحق شدن به فرهنگ دیگر است.

ت، ر و یارویی جوامع غیر غربی با جهان غرب، نمونه ای از عدم توانایی در گسترش فرهنگ جامعه خود و از انبیا رانده و از آنجا مانده شدن.

۳- هویت فرهنگی جامعه چه رابطی با هویت اجتماعی افراد دارد؟

۴- چه زمانی تغییرات هویتی افراد مورد تسلیق و تأیید جامعه قرار می گیرد؟ مثال بزنید.

۵- هویت فرهنگی جامعه، گستره تراز **هویت اجتماعی** افراد است.

« بعد فرهنگی هویت ایران »

- افراد معمولاً خود را با ویژگی‌هایی مانند نام، سن، شغل، تبار خانوادگی، مهارت‌ها، علایق، ایمان و... به دیگران معرفی می‌کنند.
- گروه‌ها، اقوام و ملت‌ها نیز خود را با ویژگی‌هایی همچون، سرزمین، جمعیت، اقتصاد، سیاست تاریخ، فرهنگ و... به دیگران معرفی می‌کنند.
- هویت ایرانی قبل از ظهور اسلام، هویتی **توحیدی، دینی و در مواردی آمیخته با اساطیر** بود. روایت آن در شاهنامه فردوسی آمده است.
- فارسی دری از دیرباز به عنوان زبان سیاسی در بار ایران، زبان رسمی مشترک اقوام مختلف ایرانی بود.
- فردوسی، مولوی، سعدی، حافظ و دیگر حکیمان و شاعران ایرانی خدمات بی نظیری انجام دادند که موجب گسترش زبان فارسی را
- مواجهه فرهنگ جدید غرب با جوامع و فرهنگ اسلامی تجربه **جدیدی** است که هنوز به پایان خود نرسیده است. جهان اسلام سده
- یکی از مهم‌ترین پیامدهای انقلاب **تحولات هویتی** است.
- ۱- جامعه ایران با بازگشت به هویت اسلامی - هویت تاریخی (به قلب تپنده بیداری اسلامی تبدیل شده.
- ۲- هویت ایران قبل از ظهور اسلام چه نوع هویتی بود؟ - توحیدی و دینی آمیخته با اساطیر.
- ۳- هدف متفکران ایرانی از دهه سی شمسی به بعد، از تدوین آثاری مانند بازگشت به خویشتن چیست؟
« نقد روکرد تقلیدی به فرهنگ غرب و هویت‌های کاذبی که از این طریق ساخته می‌شود. »
- ۴- انقلاب اسلامی چه تأثیری بر هویت ایران و ایرانی داشته؟
« انقلاب اسلامی ایران حاصل یک قرن مقاومت هویت اسلامی - ایرانی جامعه ما در برابر هجوم فرهنگی، سیاسی و اقتصادی غرب بود. بازگشت ایران به اسلام، صرفاً بازگشت به هویت تاریخی و جغرافیایی نبود، بلکه بازگشت به هویت توحیدی و معنوی خویش بود. »
- ۵- نظریه پردازان غربی طی قرن بیستم، **دینی‌بودن** همه فرهنگ‌ها را مرز نیست مشترک و حتی لبریتی می‌دانستند.
- ۶- از آثار متفکران ایرانی دهه سی شمسی به بعد در نقد روکرد تقلیدی به فرهنگ غرب (و مورد را بنویسید.
« غرب زدگی - بازگشت به خویشتن - خدمات متقابل اسلام و ایران - فطرت »
- ۷- هویت ایرانی چگونه بخشی از هویت جهان اسلام شد؟
« ایرانیان پس از آشنایی با اسلام، عناصر مشترکانه و اساطیری خود را کنار گذاشتند، به تفسیر توحیدی از هویت خویش دست یافتند و با پذیرش عقاید و ارزش‌های اسلامی، ایران به جهان اسلامی ملحق گردید و هویت ایران بخشی از هویت جهان اسلام شد. »

۸- مستشرقان در باره هویت فرهنگی جوامع اسلامی چه دیدگاهی دارند؟

« در دیدگاه مستشرقان، هویت فرهنگی جوامع اسلامی، توحیدی یا اساطیری نیست، بلکه دنیوی است. این هویت در قالب، عناوین قوم گرایی و ناسیونالیستی به ابعاد تاریخی و جغرافیایی محدود می شود و امت و ملت اسلامی را به اقوام مختلف، نظیر ترک و عرب و فارس تقسیم می کند. »

۹- اسلام چگونه به عنوان قطب فرهنگی جدید در جهان ظاهر شد؟

« جوامع اسلامی دیگر، با الهام گرفتن از انقلاب اسلامی ایران، هویت خود را بیرون از قضاویری که فرهنگ غربی القا می کرد حبست و چو می کنند. »

۱۰- چگونه جامعه ایران به قلب تپنده بیداری اسلامی تبدیل شد؟

« جامعه ایران با بازگشت به هویت اسلامی خود که هویتی مستقل، فعال و اثر گذار است به قلب تپنده بیداری اسلامی تبدیل شد. »

۱۱- انقلاب اسلامی ایران چه تأثیری بر اندیشمندان جهان غرب داشته است؟

« انقلاب اسلامی ایران افق های جدیدی را بر روی اندیشمندان جهان غرب گشوده و تطریه پردازان غربی را که طی قرن بیستم، دنیوی شدن همه فرهنگ ها را سرزنش مشترک و حتی بیبریت می دانستند به تأمل در تطریات همسین خود و بازبینی آنها فراخوانده است. »

۱۲- زبان فارسی چگونه توانست به زبان دوم جهان اسلام تبدیل شود؟

« این زبان به دلیل مساکلت فعال ایرانیان در حیات فکری جهان اسلام از محدوده زبان سیاسی مشترک اقوام ایرانی فراتر رفت و به عنوان زبان دوم جهان اسلام مرزهای امپراتوری های گورکانی و عثمانی را در نورددید و گسترش یافت. »

۱۳- جهان اسلام از جمله ایران چگونه با حمله مغول مقابله کرد؟

« مسلمانان در سده های مختلف با مانند آنچه در جنگ های صلیبی گذشت، مهاجران را دفع کردند و یا مانند آنچه در حمله مغول رخ داد، مهاجران را درون فرهنگ خود جذب و هضم کردند. »

حکمدہ درس نم ہوتی اجتماعی دوازدم رستہ رانی و تجربی
« بعد سیاسی ہوتی ایران »

- هر جامعه علاوه بر هویت فرهنگی از هویت سیاسی نیز برخوردار است .

- **تعریف قدرت** : موجودی که بتواند کاری را با آگاهی و ارادہ خود انجام دهد دارای قدرت است . قدرت فردی انسان محدود است .

- **تعریف قدرت اجتماعی** : قدرت اجتماعی هنگامی پدید آید کہ انسان برای رسیدن بہ اهداف خود بتواند بر ارادہ دیگران تأثیر بگذارد و کار ارادی دیگران را بہ خدمت بگیرد .

- کسانی کہ توان تأثیرگذاری بیشتری بر ارادہ دیگران دارند، از قدرت اجتماعی بیشتری برخوردارند . علاوه بر افراد، بہاها سازمان ها و جوامع نیز دارای قدرت اجتماعی هستند .

- **قدرت مقبول** : قدرتی کہ بدون استغاده از تهدید و با رضایت طرف مقابل بہ دست می آید دارای مقبولیت است .

- **قدرت مشروع** : هنگامی بہ دست می آید کہ قدرت مطابق قانون و حکم الہی باشد .

- **تعریف اقتدار** : قدرتی کہ با مقبولیت همراه باشد و بہ صورت رسمی پذیرفته شده باشد، اقتدار نامیده می شود .

- **تہارہ** : تأثیرگذارند بر ارادہ دیگران و بہ خدمت گرفتن فعالیت ارادی انسان **جلب تبعیت** آہستہ .

- **جلب تبعیت** دیگران بہ دو صورت ممکن است :

تبعیت با ترس : تبعیتی است کہ ناشی از تهدید و ترس باشد .

تبعیت با رضایت : تبعیتی است کہ با رضایت و میل درونی همراه است .

- اگر قدرت مطابق قانون و حکم الہی باشد و تبعیت از آن نیز با رضایت و میل همراه باشد قدرت ہم **مشروعیت حقیقی** دارد و ہم **مقبولیت اجتماعی** .

- هنگامی کہ قدرت برخلاف حکم و قانون الہی باشد اما تبعیت از آن، از روی رضایت باشد قدرتی **مقبول**

ولی **غیر مشروع** شکل می گیرد .

- هنگامی کہ سلطہ بہ شیوہ فرهنگی اعمال شود بیشتر مورد رضایت و پذیرش قرار می گیرد، جامعہ سنا سان از این نوع

سلطہ بہ **ہژمونی** تعبیر می کنند .

- **سلطہ ہژمونیک** : از شیوہ ها و ابزارهای فرهنگی ما تہذیب و رسانه برای ہمندی رضایت عمومی و توجیہ برتری جویی خود استفاده می کند .

«لابعد سیاسی هویت ایران»

سیاست: اعمال قدرت سازمان یافته برای دستیابی به هدفی معین است. سیاست در معنای عام شامل هر نوع تدبیر و سازمان داری قدرت است.

- هر جامعه به تناسب **هویت و فرهنگ** خود، آرمان ها و ارزش های ویژه ای دارد و نمی تواند بدون سیاستی مناسب به ارزش ها و آرمان های خود دست یابد.

- مجموعه سازوکارهایی که برای اعمال سیاست های جامعه وجود دارد **تظام سیاسی** را شکل می دهد.

- **رابطه متقابل تظام سیاسی و تظام فرهنگی:** تظام فرهنگی عقاید، ارزش ها و اصول حاکم بر تظام سیاسی را تأمین می کند. تظام سیاسی نیز اگر به ارزش های فرهنگی جامعه وفادار بماند، با استفاده از مدیریت سیاسی خود به بسط و توسعه فرهنگ کمک می کند. و اگر از ارزش ها و آرمان های جامعه دور شود زمینه بحران های فرهنگی و هویتی را فراهم می سازد.

- **تقسیم بندی تظام های سیاسی:**

- الف - بر اساس تعداد افراد تأثیرگذار و تصمیم گیرنده:
  - ۱- تظام هایی که در آنها یک فرد حاکم است و تصمیم می گیرد.
  - ۲- تظام هایی که در آنها آملی تصمیم گیرنده هستند.
  - ۳- تظام هایی که در آنها اکثریت مردم در سرنویست سیاسی خود تأثیر دارند.
- ب - بر اساس روش تصمیم گیری:
  - ۱- تظام هایی که در آنها حاکم یا حاکمان بر اساس اهداف و اعمال خود تصمیم می گیرند.
  - ۲- تظام هایی که حاکم یا حاکمان بر اساس حقیقت و فضیلت و با توجه به موازین عقلی تصمیم می گیرند.
- ج - بر اساس دین مداری یا دنیا مداری.

- **تعریف دموکراسی از نظر ارسطو:** حاکمیت اکثریت. در صورتی که بر مدار خواسته های آنها باشند.

- **تعریف جمهوری از نظر ارسطو:** حکومتی که در آن اکثریت مردم بر اساس حقیقت و فضیلت حضور دارند.

- **تعریف مدینه فاضله از نظر فارابی:** جامعه ای است که بر اساس قوانین الهی شکل می گیرد.

- **تعریف جوامع جاهله از نظر فارابی:** جوامعی که آرمان ها و ارزش های الهی و عقلانی ندارند.

- **لیبرال دموکراسی:** لیبرالسم به معنای مباح دانستن همه امور برای انسان هاست. دموکراسی به معنای حاکمیت مردم است.

لیبرال دموکراسی ادعای کند بافراست و اراده اکثریت مردم سازمان می یابد و حکومتی دنیوی و این جهانی است. این تظام سیاسی با فرهنگ جدید غرب که رویکردی دنیوی به عالم هستی دارد، سازگار است.

- **جمهوری اسلامی:** یا مردم سالاری دینی. عنوان جمهوری به معنای به رسمیت شناختن حضور مؤثر مردم در تظام سیاسی است.

است و حکم اسلامی نشان دهنده این است که فعالیت ها بر اساس عقاید و ارزش های اسلامی سازمان پیدا می کنند.

- **ارزش های اجتماعی اسلام:** عبودیت، عدالت، استقلال، تأمین اجتماعی، آزادی، امنیت و ...

چکیده رزس دهم هویت اجتماعی، دوازدهم رشته ریاضی و تجربی «اعداد جمعیتی و اقتصادی هویت ایران» دبیرستان امام صادق (ع) - در معرفی جوامع به ویژگی های جمعیتی آنها مانند تعداد جمعیت، جوان و پیر، شهری و روستایی، بیکار و شاغل بودن جمعیت و ..... اشاره می کنند.

- اولین شرط بقای هر جامعه جمعیت آن است.

- فرهنگ: مجموعه آگاهی ها و معانی مشترک که جامعه بر اساس آن ساخته می شود.

- هویت هر جامعه بر اساس فرهنگ آن (عقاید و ارزش ها) شکل می گیرد.

- بسط و گسترش یک جامعه از طریق گسترش فرهنگ آن صورت می گیرد.

- راه گسترش هر فرهنگ: ۱- شناختن (اندیسیدن) ۲- پذیرفتن ۳- عمل کردن به آن است.

- شناخت فرهنگ، پذیرش و عمل به آن صرفاً از عهده افراد و اعضای جامعه برمی آید. خرداد ۴۰.

- اعضای جامعه، حامل فرهنگ و عامل به آن هستند.

- هر چه حاملان و عاملان یک فرهنگ و معانی آن بیشتر باشند، آن فرهنگ بیشتر گسترش می یابد. دی ۴۱.

- چرا تأمین جمعیت مناسب برای یک جامعه مسئله هویتی است؟ شهریور ۹۹ - دی ۴۰.

= پاسخ: کاهش جمعیت یک جامعه به محدود شدن گستره فرهنگ آن منجر می شود و امکان تسلط جوامع و فرهنگ های دیگر بر آن جامعه را فراهم می آورد از این رو تأمین جمعیت مناسب برای یک جامعه، مسئله ای هویتی است.

- افزایش جمعیت یک جامعه زمینه ساز گسترش فرهنگ آن است.

- چهار مورد از عوامل کاهش جمعیت و سالمندی جمعیت در غرب را

بنویسید. خرداد ۱۳۹۹

= بالا رفتن سن ازواج، افزایش بی ثباتی، فروپاشی خانواده ها و طلاق، رفاه زندگی و مصرف گرایی، هزینه پنداشتن فرزندان.

- هدف اسلام گسترش فرهنگ اسلامی و توحیدی است. لازم تحقق این

هدف **دانش و جمعیت مناسب** است.

- از نظر فرهنگ اسلام در چه شرایطی افزایش جمعیت ضروری است؟ ۱- فرهنگی که با افزایش جمعیت بسط می یابد، فرهنگ حق

باشد نه فرهنگ باطل. ۲- افراد و اعضای آن فرهنگ حاملان و عاملان فرهنگ حق باشند.

- در بسط و تداوم هویت فرهنگ جامعه هم کمیّت جمعیت (تعداد لازم و کافی) و هم کیفیت جمعیت (حامل و عامل فرهنگ) مؤثرند.

- **فرزندآوری** نیاز فطری انسان ها و **تأمین جمعیت** از کارکردهای مهم خانواده است.

- سیاست های جمعیتی یعنی چه؟ ← وقتی یک جامعه با کاهش یا افزایش جمعیت مواجه می شود، نظام سیاسی آن

برای حل مشکل جمعیت چاره اندیشی می کند و با همراهی و همکاری مردم تدابیر و راه حل هایی را به اجرا درمی آورد.

سیاست جمعیتی می تواند در جهت افزایش یا کاهش جمعیت باشد.

- چه شکلی از ارتباط میان جوامع، زمینه گسترش و پیشرفت یک جامعه را فراهم می آورد؟ (صفحه ۵۶)

- کدام عامل در سال های اخیر، تغییر و بازنگری در سیاست کاهش جمعیت را برای کشور ما ضروری ساخت؟ شهریور ۱۳۹۴

- کاهش بیش از حد و کم سابقه رشد سالانه جمعیت.

چکیده درس دهم، هویت اجتماعی، دوازدهم رشته ریاضی و تجربی
«البنادر جمعیتی و اقتصادی هویت ایران»

۲۰ محمد کاظم ملکوتی / دبیرستان امام صادق (ع)
- در اصول کلی سیاست های جمعیتی تصویب شده در سال ۱۳۹۳ به چه صورت های

توجه شده است؟
- افزایش جمعیت، جوانی جمعیت، حمایت از زوج های جوان، تربیت نسل صالح و کارآمد، فرهنگ سازی برای احترام و تکریم سالمندان

- دشواری های اقتصاد امروز ما چه مواردی است؟
گسترش بهره مندی مردم از آب، برق، گاز، ارتباطات و ایجاد زیرساخت های همچون سدها و نیروگاه ها، توسعه ظرفیت تولیدی، ارتقای شاخص های بهداشت و درمان

- معضلات اقتصاد امروز ما چه مواردی است؟
تورم، بیکاری، وابستگی به نفت، توزیع نابرابر درآمد و امکانات، تجمل گرایی و مصرف گرایی

- آسیب های مبتنی بر اقتصاد نفتی را بنویسید. خرداد ۱۳۹۹
اقتصادی وابسته ایجاد می کند که رشد و افول آن به قیمت و درآمد نفت وابسته است. چنین اقتصادی به دلیل آنکه درآمدی هنگفت و بدون زحمت ایجاد می کند باعث شکل گیری تولید ملی ضعیف و شکننده ای می شود که مستقیم و غیر مستقیم وابسته به نفت است. دولت بزرگی به وجود می آید که می کوشد به کمک درآمدهای نفتی و نه رواج کسب و کار، رفاه اقتصادی را تأمین کند.

- انواع تحريم های اقتصادی نفتی و مالی قدرت های جهانی علیه کشور ما، به چه دلایلی اتخاذ شده است؟ خرداد ۱۴۰۳
تا اولاً در آمد نفتی کشور را محدود کنند. ثانیاً از انتقال آن به کشور مانع و رزند
چرا کشورها غربی جنگ اقتصادی تمام عیار را علیه کشور ما به راه انداخته اند؟

زیرا برخی از کشورهای سلطه گر غرب که از سوی اقتصاد را اساس همه چیز می بینند و از سوی دیگر تمامی شیوه های اقتصادی غیر اقتصادی را نابود شده می بینند، با تشنه آشیل ایران اسلامی را اقتصادی دانند.

- غرب، هویت خود را بر اساس اقتصاد شکل می دهد و بر ما به داری... عامل اصلی هویت یابی افراد و جوامع غربی است.

- اقتصاد تک محصولی (متکی به نفت) چه مشکلاتی را برای کشور ما به دنبال داشته است؟ (دومرد) دی ماه ۱۴۰۳
اگر درستی از آن استفاده نشود، می تواند اقتصاد وابسته ایجاد کند که رشد و افول آن به قیمت و درآمد نفت وابسته است. باعث شکل گیری تولید ملی ضعیف و شکننده ای می شود که مستقیم و غیر مستقیم وابسته به نفت است. دولت بزرگی به وجود می آید که می کوشد به کمک درآمدهای نفتی و نه رواج کسب و کار، رفاه اقتصادی را تأمین کند.

- ویژگی های اقتصاد مقاومتی را بنویسید.
اقتصاد مقاومتری انگلیسی پیشرفته، مستقل و مستحکم است که با اعتماد به تعالیم حیات بخش اسلام و تکیه بر دانش و فناوری و ظرفیت های مولد مردمی و دولتی، روحیه جهادی، خلافت، نوآوری برای مردم ایران امنیت، رفاه و پیشرفت همراه با عدالت به همراه دارد.